ואתחנן-נחמו תשפ"ב

אשי ישראל

השיעור השבועי מפי מורינו
הרה"צ רבי יצחק לעזער שליט"א
בעל מחבר - תוך הנחל ושיחות מוהרא"ש

גיליון שכ"ח

ניתן להאזין לשיעור בכל יום רביעי בשעה 22:10 בטלפון:077-2612984 שלוחה 9

חסדי ה' יתברך אנחנו אוחזים בפרשת ואתחנן – שבת נחמו, ומעתה ישנם שבעה שבועות עד ראש השנה, ונקראים **שבע דנחמתא**, שבעה שבועות של נחמה; שלושת השבועות של "בין המצרים" מכונים בשם **תלתא דפורענותא** – שלושה שבועות של פורענות, ואז נוהגין כל הלכות אבלות ימי "בין המצרים", ואח"כ מתחילים ימים של **שבע דנחמתא** – שהקב"ה מנחם אותנו.

אם מגיע לאדם ענין של פורענות, אדם מרגיש שקורה לו עונש, ושורה עליו מידת הדין, הוא צריך לדעת שכל התכלית של זה היא רק לעורר את האדם לחזור בתשובה; לפעמים אדם נמצא בבחינת שינה, ולא סתם שינה אלא שינה עמוקה, ואין דרך אחרת כדי לעורר אותו ולהקיצו מתרדמתו אלא ע"י ענין של פורענות.

כאמור, שלושת השבועות של "בין המצרים" נקראים **תלתא דפורענותא**, ושבעת השבועות שאח"כ נקראים **שבע דנחמתא**, וביחד הם **עשרה שבועות** – בנין שלם; אצל עם ישראל המספר עשר מורה על עשר קדושות, הנקרא ג"כ עשר ספירות, שזה כלליות המוחין.

נדבר דברים שנוכל להבינם: יש **חכמה, בינה ודעת** – שאדם צריך להכנים את המוח שלו להכיר את הקב"ה בכל פרט ופרט של החיים, ואח"כ ישנם שבע מידות: **חסד, גבורה, תפארת,** ועד **מלכות**, שזה מורה על מידות האדם, כי המוחין מולידים מידות. מדוע אדם הוא בעל חסד? כי הוא מבין בשכלו שהוא צריך לעשות חסד. מדוע לפעמים צריך את מידת הגבורה – להיות מעט בתוקף? כי כך מבין האדם. למה? כי המוחין מולידים את המידות.

תלתא דפורענותא – שלושת השבועות של "בין המצרים", הם מכוונים כנגד המוחין, מה זאת

אומרת? שֶׁמִּן השמים רוצים לעורר את המוח שלנו! פעמים שאדם ישן, ו"הכל בסדר"... עולם כמנהגו נוהג... **לכן מראים לו מקל – ופעמים שקיבל איזו מכה ממנו – וכל התכלית של זה היא לעורר אותו "איפה אני?!"... לא שיש איזו תכלית ח"ו להרביץ לאדם ולהענישו, כי מה התכלית לאדם לקבל עונש... אם העונש הזה לא הביא אותו לאיזו תכלית טובה – מה הרוויח מהעונש הזה... לכן כל אלו הדברים הם רק כדי לעורר אותנו!**

ולכן אח"כ באים השבועות שנקראים **שבע דנחמתא**, שבהם הקב"ה מרפא אותנו ומנחם אותנו, מגלה לנו שכל מה שהיה מקודם – ג' שבועות "בין המצרים" – זה רק כדי שנרגיש את הנחמה, ולא סתם נחמה אלא כדברי המדרש בפרשת השבוע על הפסוק "**נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי**" (ישעיהו מ, א), שזו **נחמה כפולה** [ורבינו הוא זה שמאיר את עינינו מהי "נחמה כפולה"], וכן יש פסוק נוסף האומר (שם נא, יב) "**אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֲמְכֶם**".

ומה ענין "נחמה כפולה"? כי לא מספיק שמנחמים את האדם ע"י שאומרים לו: "הנה קיבלת מכה, והנה אני מנחם אותך"... אלא: "**אני מנחם אותך ע"י שאני מגלה לך שהמכה שקיבלת ג"כ היתה לטובתך!**" ומיד כשאדם מבין שכל מה שעבר עליו בחיים – דברים קשים ולא נעימים, ירידות, השלכות, כל מיני דברים לא פשוטים – זה לטובתו, והוא זוכה להגיע לידי נחמה אמיתית, שהוא מבין שהקב"ה מנחמו, באותו רגע הוא מגיע למוחין כאלו שהוא מבין: "**הרי עונש... אם העונש הזה לא הביא אותו לאיזו תכלית טובה – מה הרוויח מהעונש הזה... לכן כל אלו הדברים הם רק כדי לעורר אותנו! התעוררתי מהשינה בגלל שקיבלתי את המכה הזאת – האיום הזה, זה מה שעורר אותי לחזור בתשובה, לחזור אל הקב"ה**"...

נמצא, שבמקום להיכנס בחלישות הדעת "למה עברתי את זה... מה איתי"... והוא מלא במצפון וממש 'אוכל' את עצמו על מה ולמה כך קרהו, ואיך בילה כך את החיים שלו, ולא סתם 'בילה' אלא 'בִּזְבֵּז' את החיים שלו, עכשיו הקב"ה מגלה לך שהכל מתהפך לטובה!

רבינו אמר: "**יש ענין שנתהפך הכל לטובה**", מה ביאור שיחה זו? אין הפירוש רק שנעשה לאדם טוב – "עד עתה היה לי לא טוב, ומעתה נעשה לי טוב" – אלא "**נתהפך הכל לטובה**" היינו שמתגלה לאדם שכל מה שהיה נראה לו בְּרַע ובלתי טוב מקודם, עתה מתגלה שכל זה היה ג"כ לטובה, והוא מבין שהכל זה יד ה', והקב"ה קרא לו

וחיזק אותו בדרך כזאת שהיה נראה כמו פורענותא, אבל בעצם היתה מלובשת בזה מידת החסד.

שזה פירוש (תהלים קיז, ב): **"כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ"** – לפעמים מידת החסד באה עם גבורה [**"כִּי גָבַר"** – מידת הגבורה, **"עָלֵינוּ חַסְדּוֹ"** – מתגלה בעצם שזו מידת החסד], ובתחילה קשה לאדם לקבל את זה החסד, כי איננו מבין מה רוצים ממנו בזה, והוא מרגיש ענין של גבורה ומידת הדין, אבל דיקא זה מה שמעורר אותו לחזור בתשובה!

ונחמה שבאה אחר דבר כזה בוודאי היא "נחמה כפולה", כי לא סתם מנחמים אותו נחמה רגילה ש"עוד תתרפא המכה"... והרי זה כדוגמת אדם שיש לו פצע, ושמים לו רק 'פלסטר' לכסות המכה [אך אין בזה כדי רפואה ממש], אלא הנחמה היא שמגלים לו: **הקב"ה היה איתך כל הזמן, רק שלא זכית, והיה אצלך בחינת הסתרת פנים, לא זכית להבין שהקב"ה נמצא גם אז איתך, אולם עכשיו אתה מבין למפרע איך שהכל היה לטובתך והקב"ה איתך תמיד!**

כשאדם איננו זוכה לידיעה הזאת, שהקב"ה נמצא עמו תמיד בכל מצב שרק יש, מזה באים כל הצרות והיסורים, וכמו שמובא בדברי רבינו בליקו"מ ח"א סי' כ"א – שהיא תורה של שבת נחמו – שהדעת היא הנחמה מכל הצרות, כשאדם יודע שהקב"ה אִתּוֹ בכל מה שעובר עליו – **זו הנחמה!**

למה אדם 'אוכל' את עצמו? כי אומר – פעמים בצדק – "הרי לא נהגתי כמו שצריך, לא נזהרתי בכל מה שהייתי צריך להיזהר, וזה מה שגרם לי את כל הבעיות האלו"... אדם כזה אמנם יכול לקבל נחמה ולחזור בתשובה, אבל "נחמה כפולה" היינו שאדם מקבל כזאת נחמה שמתגלה לו שגם אז – כשהיה בכל הדברים הללו – הקב"ה היה עמו!

זה ענין "נחמה כפולה", וענין של 'כפולה' היינו שאף–פעם לא נפסק, וכמובא בדברי רבינו ענין של "שפע כפולה", למשל: מזכיר רבינו את דברי חכמינו הקדושים: "מי שיש לו מנה – רוצה מאתיים", אף פעם אין לו מספיק, תמיד חסר לו... כל מה שיש לו זה רק חצי בעיניו, וחסר לו עוד חצי... כמ"ש (קהלת ו, ז) "וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא", שזה בן אדם השקוע בגשמיות העוה"ז, והוא אף פעם לא ימלא את עצמו, אף פעם הוא לא ירגיש שביעת רצון, כי

תמיד רוצה יותר – יש לו מאה, הוא רוצה מאתיים, וכן הלאה.

אומר רבינו: "וְזֶה לְעֻמַּת זֶה" יש את המושג של "שפע כפולה", כל מה שיש לו – בעיניו יש לו כפול מזה, כי מכיר הוא שהכל מתנה מהקב"ה, והקב"ה לא עזבו ולא יעזבהו, א"כ תמיד יש לו כפול... ללא סוף...

נמצא, כשמדברים מ"נחמה כפולה" היינו שזה תמיד מכפיל את עצמו, כי בכל פעם אדם זוכה ליותר מוח – חכמה, בינה ודעת – להבין שכל הפורענות שעברה עליו היתה רק כדי לנחם אותו, להביא אותו להכיר את הקב"ה בכל שבעת המידות שיש לאדם.

ומיד כשאדם זוכה באמת לטהר את המידות שלו, זה גורם שכל המוח שלו הוא מוח אחר לגמרי; אדם ששרוי תמיד בכעס, דינים וגבורות, כל המוח שלו חושב כך – שכולם נגדו, ושהוא צריך להילחם... אין לו שום רוגע נפשי, וזה מתבטא ביותר בתוך ביתו, שהבית תמיד במצב מתוח, ישנם לחצים תמידיים וכו', למה? בגלל שמידותיו של אדם הם כך, וזה מה שגורם לו לחשוב שכל העולם כך...

משא"כ מיד כשאדם מתחיל להבין שעליו לעבוד על מידותיו, איך לאזן אותם, שכל דבר יהיה במידה הנכונה.

כמה צריכים להיזהר שבבית יהיה רוגע, לשמור על זה במסירות נפש! בקל מאד לאדם לזרוק איזו מילה 'חריפה' ובלתי ראויה, וטוען: אשתי עשתה כך וכך – אענה לה... או הפוך: בעלי עשה כך וכך – אחזיר לו... כמה צריכים להתגבר על זה בכל הכוחות, ולדעת שגם אם קרה משהו – יש פתרון! יש דרך שגם זה יתהפך לטובה!

ובשביל זה אדם צריך כוחות עצומים, אבל מתן השכר שיש על זה הוא בלי סוף וגבול, שזה ענין של "נחמה כפולה" שהקב"ה מנחם אותנו.

ומהי הנחמה? הנחמה היא שאני מתחיל להבין שגם כשהייתי רחוק, בתך הפורענות הזאת, זה ג"כ היה מהקב"ה!

חכמינו הקדושים אומרים (יומא פו:), שע"י תשובה מאהבה עוונותינו מתהפכים לזכויות, ולכאורה יפלא: הלא האדם עשה חטא ועוון, ואיך פתאום יש לו זכות מזה?!

עומק ההבנה בזה הוא פשוט: אדם שזוכה לחזור בתשובה מאהבה – לא

בגלל שהוא מפחד מעונשין וכו', אלא מגיע למצב: "אני אוהב את הקב"ה, ואני יודע שהקב"ה אוהב אותי", שבזה צריכים להתחיל – לדעת שהקב"ה אוהב אותי! כדי שאדם יזכה להגיע לקיום מצות עשה של "וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ" [שאומרים אנו בכל יום בק"ש פעמיים שחרית וערבית], הוא צריך בתחילה לדעת שהקב"ה אוהב אותו!

בתפילת ערבית מזכירים בכל יום את הלשון (בנוסח האשכנזים לכה"פ): "**וְאַהֲבָתְךָ אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים**" – 'וְאַהֲבָתְךָ' יש לפרש בשני כיוונים: א. 'וְאַהֲבָתְךָ' היינו שהקב"ה אוהב אותנו, ואנו מבקשים שאת אהבתך אלינו, רבש"ע, אל תסיר ממנו לעולמים – אף פעם לא נשכח שאתה אוהב אותנו, שאתה אבא אוהב ודואג רק לטובה של כל אחד. ב. 'וְאַהֲבָתְךָ' היינו האהבה שלנו לך, רבש"ע, אל תסיר ממנו!

ויש לרמוז זאת במילה 'וְאַהֲבָתְךָ', כי מתחילה עם ו' ומסתיימת עם ך', שזה **כ"ו** – 26, שם הוי"ה ב"ה, ובאמצע יש המילה 'אַהֲבַת' – 'אָהַבְתָּ', היינו כנ"ל, שזה מורה על האהבה של הקב"ה אלינו, ועל אהבתינו אל הקב"ה, ומבקשים אותנו: 'וְאַהֲבָתְךָ' – האהבה שאתה אוהב אותנו, רבש"ע, והאהבה שאנו אוהבים אותך, '**אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים**' – אף פעם שלא נשכח מזה!

א"כ, אדם שזוכה לחזור בתשובה מאהבה – שיודע שהקב"ה אוהב אותו – הוא מבין שבשעה שעשה את כל הדברים הלא–נכונים שעשה, היתה מוסתרת ממנו הידיעה הזאת, אבל עכשיו כשהוא מתחיל לחזור בתשובה, והוא מכיר ומבין שהקב"ה אוהב אותו, אזי הוא מבין שכל מה שהוא עבר – הכל כי הקב"ה רצה לקרב אותו!

ענין זה בלשון רבינו הוא: "**הַהִתְעַרְטְלוּת הִיא תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת**" – פעמים שמרחקים את האדם כדי לקרב אותו!

וידוע על זה המשל מהבעש"ט הקדוש: ילד שרוצה דבר–מה, ומנסים לדחותו, מה קורה אז? הוא דוחף יותר ויותר! כי זה טבע של ילד: "דוחפים אותי, למה?! אתקרב יותר!"... ילד לא מבין למה דוחים אותו, הרי הוא רוצה אהבה, תשומת לב, יחס, הוא צריך את זה! ולכן הוא דוחף את עצמו יותר ויותר...

אותו דבר ביניינו כלפי שמיא: **לפעמים אדם עובר דבר קשה, והוא באמת מרגיש התרחקות, אבל מיד כשהוא זוכה לעמוד על דעתו, ולהבין שהכל מן השמים – הייתי בהסתרת פנים, אבל עכשיו אני מתחיל להסיר את**

המסווה הזה והחסתרה הזאת – אזי אז הוא זוכה להתחיל לראות שכל ההתרחקות הזאת היתה בשביל לקרב אותו: "אם לא הייתי עובר את כל הדברים הקשים הללו, לא הייתי מגיע אל האהבה הזאת!"...

נמצא, שעניין של "עוונותיו מתהפכים לזכויות", זה לא סוג של 'הוקום–פוקום'... אלא מתגלה לאדם שבאמת העוונות הללו הם מה שקרבו אותו להקב"ה! ובאמת זה בא עתה לזכותו...

זה נקרא "נחמה כפולה", שמנחמים את האדם בזה שמגלים לו שכל מה שעבר עליו – היה לטובתו, ועתה ע"י הקירוב הזה הוא מתחיל להרגיש את זה.

בליקו"מ ח"א סי' צ"ט מגלה רבינו גילוי נורא על הפסוק הפותח את פרשת השבוע, ועי"ז נבין היטב את ענין הנחמה; הרי פרשת ואתחנן תמיד יחד עם שבת נחמו, וזה מונח בתוך המילה **וָאֶתְחַנַּן**, שמצלצל בה לשון של נחמה – **וָאֶתְנַחֵם** [אותיות "נחמו"], ועל הפסוק "ואתחנן אל ה'" מגלה רבינו סוד נפלא, שע"י הסוד הזה בין היטב את סוד ה"נחמה כפולה", ובמה יכולים אנו לנחם את עצמנו.

בתורה זו מדבר רבינו מעניין של תפילה, כי הלא הגילוי מלובש על הלשון "וָאֶתְחַנַּן", שזו אחת מעשרה לשונות של תפילה, שמשה רבינו אומר: "**וָאֶתְחַנַּן אֶל ה'**" – ביקשתי מהקב"ה "**בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר**" – רבש"ע "**ה' אֱלֹקִים אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גָּדְלְךָ וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה**" וגו' ואני מבקש ממך רבש"ע, הכניסני לארץ ישראל; נמצא שאחד מעשרה הלשונות של תפילה זה "**וָאֶתְחַנַּן**", לשון של 'חנוך'.

וברש"י שם איתא: "**אֵין 'חִנּוּךְ' בְּכָל מָקוֹם אֶלָּא לְשׁוֹן מַתְּנַת חִנָּם, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לַצַּדִּיקִים לִתְלוֹת בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, אֵין מְבַקְּשִׁים מֵאֵת הַמָּקוֹם אֶלָּא מַתְּנַת חִנָּם**", כי זו דרך הצדיקים, שלא תולים בזכויות שיש בידם לפעול חנינה וטובה, אלא הכל בדרך של מתנת חינם.

כי בעצם, כל מה שנותנים לאדם מן השמים, לא יכולים לשער ולתאר איזו מתנה זו! הן אם זו מתנה רוחנית והן אם זו מתנה גשמית; 'מתנה רוחנית' היינו שאדם מתחיל להרגיש איזו שמחה בחייו, שזו המטרה, שאדם יזכה להגיע לאושר ולשמחת החיים!

וכי יש ענין שאדם יהיה ממורמר כל החיים שלו? שאדם יהיה מלא בכעס ומכאובים? יש ענין שאדם יהיה מלא במרירות, מלא בקפידות על כולם – על האשה, על הילדים? **הלא מובן לכל אחד שהתכלית של אדם היא שתהיה לו שמחת החיים! להיות בשמחה, ברוגע, להרגיש הכי מאושר!**

והתכלית היא להגיע לזה, ואפיל לטעום מעט מזה, ועל זה אפשר לומר (משלי ג, טו) "וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ בָהּ" – לא יכולים באמת להעריך את זה אפי' בכל הון דעלמא! וכי יש מקום שאפשר לילך ולשלם איזה סכום ולומר "אני רוצה אושר החיים – תן לי, תמכור לי"?! אין זה כך... כי באמת אין לזה שום שווי! להגיע לשמחת החיים – אין על זה כל שווי שבעולם!

אחר הדברים האלה מובנים היטב דברי רש"י: "**צַדִּיקִים אֵין מְבַקְּשִׁים מֵאֵת הַמָּקוֹם אֶלָּא מַתַּנַת חִנָּם**", כי אפי' אם יש בידך מצוות ומעש"ט וכו', הרי מה שאתה רוצה לקבל זה "לעלא מן כל ברכתא"... זה לא דבר שאתה יכול לשלם עליו! וכאמור, זה ג"כ ברוחניות.

אלא מאי? אנחנו מבקשים "מתנת חינם"!

חוזרים אנו על זה רבות, וכדאי שוב לחזור על ענין זה, כי זו נקודה מאד מאד חשובה: במעשה י"ג בסיפורי מעשיות מהז' קבצנים, מספר רבינו שבכל יום הגיע אחד מהקבצנים הצדיקים הקדושים, וכל אחד ברך את הזוג הטרי שזה עתה התחתנו שיהיו כמותו – היינו כל אחד במעלות שזכה להן, וכל אמר להם בזו הלשון: "**וַאֲנִי נוֹתֵן לָכֶם מַתָּנָה לְדָרָשָׁה (שֶׁקּוֹרִין דְּרָשָׁה גִּישַׁאנְק), שֶׁתִּהְיוּ כָּמוֹנִי! כִּי בְּתְחִלָּה בֵּרַכְתִּי אֶתְכֶם בָּזֶה, וְעַכְשָׁו אֲנִי נוֹתֵן לָכֶם זֹאת בְּמַתָּנָה וְמוּרָה לְדָרָשָׁה**".

"דורון דרשה" זו המתנה שהיו נוהגין ליתן לזוג שמתחתנים, ו'דרשה' היינו על דרשת החתן – כי נהוג היה שהחתן דורש.

קודם שניגש לבאר הלימוד הנפלא שיש בדבר זה, נקדים לומר: **פה לא מדברים על מתנה שיש בה בושה וביזיון!**

מה הכוונה?

אדם עושה אירוע, מבזבז הון תועפות כדי ליתן אוכל יקר לבני אדם, ומה צריכים לעשות? אכלת, אל תשכח להשאיר את התשלום בקופסא המיועדת לכך... איזה ביזיון זה! איזו

בושה זאת! וכי זו מסעדה? וכי באת למסעדה שאתה צריך להשאיר תשלום אחר אכילתך?!

אדם שרוצה להזמין אורחים לסעודת מצוה ואירוע של שמחה – כגון: חתונה, זו השמחה הכי גדולה והמתנה של בעל השמחה, והוא שש ושמח בחפץ לב על כך שבני אדם באים ושמחים, **אבל איזו בושה זאת אדם שצריך להגיע לאיזה אירוע ולדעת שהוא משלם על מה שהוא אכל, ולא רק זה אלא לשמוע ממנו מתאונן ובוכה על כך שהוא מוכרח בימים שלפני האירוע לעבוד שעות נוספות במשך כמה ימים כדי לכסות את החוצאה שתהיה לו באירוע כי הרי הוא צריך לשלם על זה... לא מדברים על בעל השמחה, אלא שבא בתור אורח, והוא מוכרח לכסות את החוצאות של האירוע... זו ממש בושה וביזיון!**

דבר ראשון – למה אתה צריך לבוא לאכול שם? אם זה החשבון, ובאמת מצומצם וקשה לבעל השמחה להכין לכולם, וכי אתה צריך לבוא לאכול כדי לעשות יותר קושי לבעל השמחה?! תאכל בבית סעודה דשנה, תסעד את ליבך בכל מה שאתה רוצה, ואח״כ תבוא לאירוע בשמחה ובטוב לב, תברך ׳מזל טוב׳ ותרקוד וכו׳.

את/ה צריך/ה ללכת לעבוד כמה ימים, כי יש חתונה, ועליך לכסות את החוצאה – כי בלי זה ביזיון גדול הוא, וכי לא אתן איזו מתנה? זה ביזיון... לכן עבדת בשביל זה, והנה נתת את ה״מתנה״... משחו בחשבון הזה לא בסדר!

נשוב לענייננו: בכל הדורות היה נהוג [וכן היום, היכן שנוהגין כך] ליתן לחתן ״דורון דרשה״ [באידיש זה נקרא ׳דְּרָשָׁה גִישַׁאנְק׳, ובלשה״ק: ׳**מתנה לדרשה**׳], כי החתן היה דורש בחתונה או באחד מימי שבע ברכות, ולאחמ״כ נותנים לו כיבוד על כך שעשה את הדרשה ונותנים לו את המתנה [רבינו אומר (שיחות הר״ן, סי׳ פו) שיש ענין להפסיק את החתן מהדרשה וכו׳], **אבל הכסף שנותנים לו זה בעבור הדרשה שדרש!**

[כמו שהיה נהוג בזמנים הקודמים, כשהיה איזה מגיד ובעל מוסר שמסתובב בעיירות ואומר דרשות לבני אדם, היתה שם צלחת, וכל אחד שם כפי נדבת ליבו, כי הבינו שהמגיד הזה ג״כ צריך פרנסה...].

עלינו להבין העומק של ענין "מתנה לדרשה": רבינו מספר שם, שהקבצנים הקדושים, צדיקים עליונים, ברכו את הזוג בברכות נפלאות, ולא רק שברכו, אלא נתנו להם זאת במתנה – חיים ארוכים, חיים טובים וכו' שאר הברכות ששם, כי הרי לכל קבצן היתה מידה מיוחדת, וכל קבצן העניק את המידה שלו להזוג הזה "מתנה לדרשה", שבזה מבינים אנו מהי "מתנת חינם".

מלבד הפירוש הפשוט של המילה 'דרשה' – מלשון אדם הדורש ומפלפל בפני רבים, ישנו פירוש נוסף: 'דרשה' זה לשון של 'דרישה' – חיפוש וביקוש, לדוגמא הפסוק שקראנו עתה בט"ב (ישעיהו נה, ו): "**דִּרְשׁוּ ה' בְּהִמָּצְאוֹ**" – הקב"ה קרוב אלינו עתה, דרשו אותו! וכן עוד כמה וכמה פסוקים ישנם שמוזכר לשון זו: "**דִּרְשׁוּ ה' וְעֻזּוֹ**" (תהלים קה, ד) – תבקשו ותדרשו את הקב"ה! וכן אומר הפסוק (ירמיהו ל, יז) "**צִיּוֹן הִיא דֹּרֵשׁ אֵין לָהּ**" וכו'.

זה הסוד של "מתנת חינם" שמקבלים מהשמים, אדם שהוא דורש ומבקש: **רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי מַבִּיר וּמֵבִין שֶׁלֹּא מַגִּיעַ לִי כְּלוּם! שׁוּם דָּבָר! וַאֲנִי דּוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי רוֹצֶה לִהְיוֹת קָרוֹב אֵלֶיךָ! וַאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל הוּא מַתְּנַת חִנָּם מִמְּךָ!** זה נקרא "מתנה לדרשה"! כי אדם שהוא לא דורש ומחפש, הוא אומר "אם הכל מן השמים, מה עליי לעשות... אני בחופש ומנוחה, ומה שמגיע לי – מגיע לי"... אבל לא כך צריך להיות! **בשמים רואים את הדרישה של אדם! את החיפוש שלו!**

נמצאים אנו בימים שנקראים אצל העולם "ימי חופש", ורבינו מגלה לנו ש'חופש' זה ענין של 'חיפוש'; בליקו"מ ח"א סי' ער"ה, מביא רבינו את מאמר חכמינו הקדושים (שבת קנא:): **כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות**, והפירוש הפשוט הוא, שאדם שנפטר מזה העולם, אין מוטלת עליו חובת עשיית מצוות, ויש לו חופש מן המצוות...

אבל רבינו מסביר זאת אחת לגמרי... אומר רבינו: '**חפשי**' היינו שעתה מתחיל לחפש בגנזיא דמלכא – באוצרות המלך – ע"י המצוות שזכה לקיים, מה שהכין במשך כל ימי חייו! כי – מסביר רבינו – כל מצוה היא נר (זהר תרומה קסו.), בחינת (משלי ו, כג) "נֵר מִצְוָה", וכדי לחפש באוצר צריכים נר, כי אם זה חשוך – לא מוצאים מאומה, ואף לא יודעים היכן לחפש, אבל מיד כשמקיים מצוה – מדליק נר, וע"י הנרות הללו נעשה "**חופש**" מן

המצוות, היינו שקיבל את הכח לחפש באוצר המלך, ע"י המצוות שזכה לעשות.

א"כ יש לנו כבר מובן אחר במושג "**חופש**", שזה מאד מאד טוב לבני אדם, כי בכל השנה יש לחץ ומתח וכו', ואפילו יש צדיקים שנוסעים לנופש ומנוחה, ובוודאי זה לשם שמים, ומה נעשה ב"חופש" הזה? אדרבה, אני **מחפש** יותר את הקב"ה! דיקא עכשיו, כשאין לך את כל הלחץ והמתח של כל השנה – אם זה בעבודה, ואפילו בעסקי קודש, כגון: מלמד וכו', עכשיו אני זוכה ל"**חופש**" אמיתי!

כינוי נוסף לזמנים אלו – אצל אברך בכולל או בחור בישיבה – הוא "**בין הזמנים**", ולפי לימודי רבינו בזה, "בין הזמנים" זה ענין שאדם זוכה להגיע להשגה של למעלה מן הזמן; כל השנה אנחנו "על הזמנים", ממש על השעון – צריך להיות בכולל בשעה תשע או עשר, או שצריך להתייצב בעבודה בדיוק בשעה שצריך, צריכים לעמוד בזמנים, ואם לא מגיעים בזמן – מורידים... אבל "**בין הזמנים**" זו מדרגה שהיא למעלה מזה, שאדם זוכה להשגה של למעלה מן הזמן, ואדם כזה הוא חי מעין עולם הבא, כי שם אין מושג של זמן, וכמובא בכמה תורות בליקו"מ, ש'זמן' היינו שאדם נופל בדעתו ונדמה לו כאילו הוא כאן, אבל כשאדם מגיע למושג של למעלה מן הזמן, אין כל הבדל אצלו בין אתמול, שלשום, שנה, עשר שנים, עשרים שנה, מאה שנה, וכמ"ש (תהלים צ, ד) "כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל" – למעלה אין מושג של זמן...

נמצא שבעצם "בין הזמנים" הוא זמן שאדם יכול להשלים את עצמו יותר ויותר; בחורים ואברכים שהיו מקרובים באמת לדרכי רבינו, ימי "בין הזמנים" היו אצלם הימים הכי טובים, וניצלו אותם עם הרבה טוב, כי הנה ב'זמן' הרגיל הוכרח האדם ללמוד את הלימודים שיש בסדר הישיבה והכולל, אבל ב"בין הזמנים" לומד בלי שיעור! בלי סוף! וכל רגע ורגע אצלו חשוב פי אלף מזמן שבו הוא תחת הזמן.

וענין של 'חופש' זה אותו ענין, שדייקא אז יכולין להשיג יותר מן הזמן הרגיל, ולא שח"ו גורם החופש איזו התרשלות מן המצוות או מעבודת ה', וכי זה נקרא חופש?! אלא 'חופש' הוא כפי הסבר רבינו הנ"ל, שעתה יש לאדם יותר זמן לעצמו, והוא מקיים "**חופש**" – הוא **מחפש**!

רבינו מזכיר בתורה זו את דברי הגמרא (פסחים י:) ש'חיפוש בנרות', ולמדו זאת מן הפסוק (משלי כ, כז) "**נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן**", שזהו (צפניה א, יב) "**אֲחַפֵּשׂ אֶת יְרוּשָׁלַם בַּנֵּרוֹת**", והלימוד לאדם הוא שעתה נמצא בחופש, אזי יש לו זמן להתבודד, לנצל את הזמן; יוצאים לטיול, אמנם צריכים להיות עם המשפחה וכו', אבל מנצלים את זה בקדושה, הולכים לטיול באיזה שדה, יער, פארק וכדו', וזוכים להתבודד, וכך מלמדים את הילדים: **הנה אנחנו עכשיו בתוך היער בין העצים, איזה מקום יפה לדבר אל הקב"ה! מקום שקט, אף אחד לא מפריע, אנחנו עם הבריאה, ויכולים להרגיש איך שהקב"ה נמצא איתנו!**

זה נקרא **חופש** וטיול טוב, שכך ביליתי את ה**בין הזמנים** עם דברים טובים.

נחזור למובן של "מתנת חינם" – "מתנה לדרשה": הקב"ה נותן מתנות לאדם שדורש את זה, לא שאומר: עכשיו יש חופש... מנוחה... והוא מגביה את רגליו על הספה, ושותה לימונדה, ועכשיו קצת מנוחה... **וכי אתה מרגיש עכשיו יותר טוב עם עצמך? הרי זה לא פועל שום דבר...** הדבר שמשביע את האדם זה שהוא יודע איך שעליו לנצל דיקא עתה יותר את הזמן שלו, והוא מבקש מהקב"ה מתנת חינם.

ומדוע זה "מתנת חינם"? כאמור לעיל: **אלו דברים שאי–אפשר לשלם עליהם!** אדם יגיד: עבדתי קשה כל השנה, והרווחתי כסף... **נו, לאיזו חנות אתה הולך עכשיו כדי לקנות אושר החיים ושמחת החיים?** עבדת, יש לך חיסכון בבנק, כמה אתה יכול ומוכן לשלם על זה, ומה המחיר לזה? אין 'שפה' כזאת... **המתנות מהקב"ה הן בלי סוף, גבול וצמצום!** זה נקרא בלשון חכמינו הקדושים: "נחלה בלי מצרים", שלזה אדם זוכה בשבת, כשהוא מענג את השבת, והעיקר הוא שמחת השבת, עונג שבת, והוא יודע שזו מתנה מהקב"ה, ומה השכר שלו? "נחלה בלי מצרים" – בלי שום מיצר וגבול, למעלה מן הזמן, למעלה מן הכל, שזה אושר הנפש...

זו ה"מתנה" האמורה בסיפורי מעשיות שם, ושם לכאורה ישנה סתירה, הרי כאמור המתנה היא "מתנה לדרשה", א"כ איך אומר להם כל קבצן: "**וְעַכְשָׁו אֲנִי נוֹתֵן לָכֶם זֹאת בְּמַתָּנָה גְּמוּרָה**" – מזה משמע לכאורה שזו "מתנה גמורה" ללא כל סיבה?

אך עפ״י האמור לעיל, שעניין של 'דרשה' היינו 'דרישה' וביקוש, מובן היטב, כי זו המתנה מגיעה כמתנת חינם בעבור ה״דרשה״ – היינו הדרישה של האדם, שהוא דורש ומבקש, והוא מבין ויודע שככל שידרוש – הכל יהיה בגדר ״מתנת חינם״.

זה ביאור דברי רש״י הראשון בפרשת השבוע, שמשה רבינו, אדון כל הנביאים, מובחר האנושי, שהוא זכה למדרגה של ״לא קם כמשה״, ובוודאי היו לו כל המצוות ומעש״ט שרק שייכים... והוא בא להקב״ה ומבקש: ״וָאֶתְחַנַּן״ – מתנת חינם, למה? כי הצדיקים מכירים את העניין הזה בשלימות!

ומה משה רבינו רצה כאן? להיכנס לארץ ישראל, ואיתא בדברי חכמינו הקדושים (סוטה יד.): **״מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לארץ ישראל? וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך? אלא כך אמר משה: הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי״**, כי משה רבינו לא חיפש את הגשמיות של ארץ ישראל, אלא הוא רצה את הרוחניות של ארץ ישראל, ואמר: כדי לקיים את כל מצוות התורה **אני צריך להיכנס לארץ ישראל!**

רבינו מגלה לנו כ״כ הרבה גילויים על ארץ ישראל! ישנן כ״כ הרבה תורות שרבינו מגלה מהי קדושת ארץ ישראל, מקום של אמונה, של תפילה, של ניסים, של ארך אפיים, של ענווה ושפלות, גילוי השגחה, מידה כנגד מידה; **אין עוד ספר בעולם שמגלה כ״כ בפרטיות את החשיבות של ארץ ישראל בכל מיני אפנים כמו ספרו של רבינו!**

בליקו״מ ח״א סי׳ קנ״ה, מביא רבינו את דברי חכמינו הקדושים (סנהדרין קי״א) ״**וַיַּמְטֵר מִשֶּׁה וַיִּפְקֹד אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ**״ – **׳מה ראה ארך אפיים ראה׳**, ומסביר שזו היתה כל השתוקקותו של משה רבינו, וכפי שמסביר שם רבינו, שגילוי האמונה מביא את האדם לארך אפיים.

רבינו סיפר על עצמו (שבחי הר״ן, סי׳ כב): **וְאָמַר, שֶׁמִּתְחִלָּה הָיָה כַּעֲסָן גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, וְאַחַר־כָּךְ, מֵחֲמַת שֶׁרָצָה לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, הִתְחִיל לְשַׁבֵּר מִדָּה זוֹ שֶׁל כַּעַס עַד שֶׁזָּכָה לְשַׁבֵּר מִדָּה זוֹ שֶׁל כַּעַס. אֲבָל תַּכְלִית שְׁבִירַת מִדָּה זוֹ מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ, דְּהַיְנוּ לְהִתְהַפֵּךְ לְטוֹב גָּמוּר שֶׁלֹּא יִכְעַס**

לֵהּ כְּלָל כְּלָל שׁוּם דָּבָר, וְיִהְיֶה רַק טוֹב בְּלִי שׁוּם צַד קִפֵּידָא בָּעוֹלָם, זֶה זָכָה רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. שָׁם זָכָה לָזֶה שֶׁנִּתְבַּטֵּל הַכַּעַס בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, וְזָכָה וְנַעֲשָׂה טוֹב מַמָּשׁ, וְלֹא נִשְׁאַר בּוֹ שׁוּם צַד קִפֵּידָא בְּעָלְמָא. עַד שֶׁאַחַר־כָּךְ אֲפִלּוּ מִי שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה לוֹ כָּל הָרָעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, לֹא הָיָה בְּלִבּוֹ שׁוּם צַד שִׂנְאָה וְקִפֵּידָא עָלָיו, אַדְרַבָּא הָיָה אוֹהֲבוֹ וְלֹא הָיָה בְּלִבּוֹ עָלָיו כְּלָל, כִּי הָיָה רַק כֻּלּוֹ טוֹב מַמָּשׁ; לזה זכה רבינו כשהלך ד' אמות בארץ ישראל!

ואומר רבינו בתורה קנ"ה הנ"ל, שזו היתה כל השתוקקותו של משה רבינו, שזה "וַיִּקַּד אַרְצָה" – כל יקידתו היתה לזה, היינו לזכות לארך אפיים שבארץ ישראל, כי 'מה ראה ארך אפיים ראה', וכנ"ל; מצינו בכמה מקומות בתורה, שהיה אצל משה רבינו בחינה של "וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה", כגון במי מריבה וכו', אמנם אין אנו מבינים בדברים אלו מאומה, אבל כתוב בתורה בפירוש שהיה ענין כזה, ובוודאי רצה משה רבינו לקנות את המידה של ארך אפיים בתכלית השלימות בארץ ישראל, ולכן כתיב ביה "וַיִּקַּד אַרְצָה", הוא כ"כ רצה להגיע לארץ ישראל.

ובריש פרשתינו אומר משה רבנו: "**וָאֶתְחַנַּן אֶל ה'**", מה התחנן? "**אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן**", ואומר רש"י שם: **הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה** – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. **וְהַלְּבָנוֹן** – זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וכמובן, זו הנחמה שלנו, שאנחנו מבקשים ומצפים להגיע לזה! ומשה רבינו רצה שיהיה כבר התיקון השלם; אם משה רבינו היה נכנס אז לארץ ישראל – באמת היה התיקון השלם, אבל הקב"ה אמר לו: "**רַב לָךְ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה**", ואיתא בפירוש בספה"ק, שמשה רבינו התפלל תפילות כמניין ואתחנ"ן – 515, ואם היה משה רבינו מתפלל עוד תפילה אחת, היה שובר ומבטל את הגזירה ונכנס לארץ ישראל, אבל הקב"ה אמר לו: "**רַב לָךְ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה**", ואם הקב"ה אמר לא, אזי "אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד ה'" (משלי כא, ל), ולכן משה רבינו היה מוכרח להפסיק...

מזה רואים, שלפעמים חסרה לאדם עוד תפילה אחת כדי שיקבל את הישועה! נמצא, שכל זמן שלא שמעת מפי הקב"ה "רַב לָךְ אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי", אל תפסיק!... בתוכך היצה"ר אומר לך: תפסיק... אתה לא רואה שזה לא בשבילך... אתה לא רואה שזה דוקא הפוך – התפללת וקיבלת

הפוך, הכל הולך אחורה, חדל לך... אלו הם דברי הס״מ! ולמה? כי הס״מ כן יודע את חשבון התפילות!

אצלנו, אם אדם היה יודע איזה סך תפילות צריך בשביל הישועה שלו – שידוך, פרנסה, ילדים, בריאות – 100 תפילות, 500 תפילות, 1000 תפילות, מי היה מפסיק... לא היתה בחירה... אדם היה מתפלל ומתפלל עוד ועוד, אמנם לוקח זמן [למשל: אדם יודע שעליו לומר תהלים אלף פעם – זה לוקח זמן...], אבל לכה״פ יש לו את היעד שלו והוא יודע שסוף כל סוף הוא יגיע אל היעד שלו, לא בשעה אחד, לא ביום אחד, אבל אגיע!

אנחנו לא יודעים זאת... אין 'תו מחיר' שעליו כתוב מהו הסך שצריכין, מי 'כן' יודע? בשמים – המלאכים, הס״מ יודע... וכשהוא רואה שבן אדם מתקרב אל היעד, עד שהוא ממש קרוב להשיג את ישועתו, הוא מנסה להחלישו: תפסיק כבר... אתה לא רואה שלא מקבלים את התפילות שלך, ולא צריכים אותך, מספיק כבר, וזהו... ופעמים שאדם נכנע, והנה היתה חסרה רק עוד תפילה אחת... התפילה ה516 של משה רבינו, שעל ידה היה פועל באמת לשבור את הגזירה.

מהי העצה? לא להתייחם ולא לשים על לב את כל המחשבות הללו, אלא ״אני ממשיך להתפלל! עד שאני לא רואה ישועה – אני לא מפסיק! וגם אחר שאני רואה ישועה – אני לא מפסיק!״... כי אם אדם מתרשל מתפילה אחר שקיבל את הישועה – הרי זו גם עצת היצה״ר, כי תפילה תמיד צריכים! זכית לישועה? אבל ישנן עוד ישועות שצריכין! זה אף פעם לא נגמר!

וזה בגדר ענין ״שפע כפולה״ המוזכר לעיל, שכל מה שיש לי – יש לי כפול, כי אני אף פעם לא מפסיק להתפלל ולדרוש את ה'דרשה' הזאת, ואת הכל אני מבקש בתור מתנת חינם, אני ״עַל מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמָדָה״ – כדברי חבקוק הנביא (ב, א) כשהוא עג עוגה [וכדאיתא בגמ' (תענית כג.) על חוני המעגל], והיה חזק בדעתו ״אני לא זז מכאן!״...

אמנם בגשמיות אדם לא יכול לעמוד זמן רב כ״כ על אותו המקום, הרי אנחנו בזה העולם... אבל רבינו מלמד אותנו על הפסוק (תהלים פט, ט) ״וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ״, שאדם צריך להיות מסובב כמו עיגול עם אמונה, שזה בעצם התפילה, **אני לא יוצא מהעיגול של אמונה – של תפילה!** הוא

עג עוגה כזאת, וזה החיים שלי... [זו ה׳עוגה׳ שלי... כמו חתיכת עוגה טעימה וטובה...], זה העיגול שסביב האדם, שהוא יודע: **כל מה שאני צריך – אני מתפלל להקב״ה! אם זכיתי לפעול – אני ממשיך עוד! אף פעם לא להפסיק!**

ולא לעשות חשבונות ״כן התפללתי מספיק, לא התפללתי מספיק, אולי יותר מדי״... זה לא מעניין אותי, כי אני מבקש מתנת חינם... באמת אם היה מגיע האדם עם סכום מסוים שעמו חפץ לרכוש הדבר מסוים שצריך – בזה יש הגבלה, אבל כשבא ומבקש ״מתנת חינם״, בזה הוא מבין ומכיר שכל מה שמשלם ורוצה לתת זה לא מגיע בכלל לתשלום שבאמת צריך... ברוחניות, שאדם זוכה למעט שמחת החיים, אי אפשר לשלם על זה שום כסף! זה לא דבר ששייך לשייכו לאילו חשבונות של גשמיות! ולכן אדם כזה הוא תמיד מביא עוד ועוד... וגם מה שמביא, זה לא שאומר ״הבאתי עוד אז אקבל עוד״... אלא ״אני מחפש עוד מתנת חינם״, וכל מה שעושה זה בגדר שממשיך את העבודה שלו, וזה השכר הכי גדול.

פעם שמעו את אחד מגדולי אנשי שלומינו באומן, שהיה עני ואביון, מתבודד בציון רבינו בתמימות ופשיטות: **רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כָּל הַחִיּוּת שֶׁלִּי וְכָל הַשִּׂמְחָה שֶׁלִּי שֶׁאֲנִי זוֹכֶה לָבוֹא עוֹד הַפַּעַם לְהִתְפַּלֵּל!** שזו בעצם המתנה הכי גדולה שאדם יכול לקבל, לא שהוא התפלל וקיבל ואח״כ בורח... וכי זו התכלית? התכלית היא שאדם זוכה להתפלל ולהכיר את הקב״ה, ואז הוא לא נשבר אפילו כשלא קיבל לכאורה את מה שביקש; הנה הוא התפללת על דבר פלוני ולא קיבל [ואולי אף הפוך מזה], ואדם נכנם לחלישות הדעת ״הכל היה לחינם ולבטלה״, אבל אדם שיודע שהמתנה הכי גדולה שקיבל זה שהוא בא להקב״ה והתפלל לפניו, וזה קישר אותו יותר אל הקב״ה, כי בכל תפילה הוא יותר מתקרב אל הקב״ה, אזי אין שייך כל חלישות הדעת אצלו.

שזה דברי הפסוק בפרשת השבוע: ״**כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרֹבִים אֵלָיו כַּה׳ אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו**״ – איך אדם זוכה שיתקיים בו ״**אֱלֹקִים קְרֹבִים אֵלָיו**״? איך אדם זוכה להגיע למצב שהקב״ה יהיה קרוב אליו? ע״י ״**כַּה׳ אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו**״ – כפי שאנחנו קוראים אל הקב״ה כך אנחנו זוכים שהקב״ה קרוב אלינו, ו״**מִי גּוֹי גָּדוֹל**״ הזוכה לזה כעם ישראל.

ואומר רבינו (ליקו"מ ח"א סי' רנ) על פסוק זה – **"כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל"** וגו', זה סובב והולך על ענין של תפילה, שזהו הכתוב אצל אלישע הנביא (מלכים ב' ח, ד) **"סַפְּרָה נָּא לִי אֵת כָּל הַגְּדֹלוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלִישָׁע"**, שביקש המלך: ספרו נא מהנסים שפעל אלישע, ומדוע השתמש בלשון של **"גדולות"**? אומרת הגמרא (מגילה כ"ז): **'ואלישע דעבד ברחמי הוא דעבד'** – כשאלישע הנביא עשה נסים ונפלאות, הוא עשה את הכל בתפילה, זה לא היה איזה כישוף ח"ו, אלישע היה עמוד של תפילה, שאת זה הוא קיבל מרבו אליהו פי–שניים בעבודת התפילה; זה נקרא 'גדול'.

ור' נתן מסביר, שזה כל סוד 'שבת הגדול' שלפני חג הפסח, שאז מתחילה התפילה לצאת מן הגלות שהיתה בה עד עתה, שזה אותו ענין של 'שבת נחמו' משבע דנחמתא, מה שהיה מקודם פורענות ודברים קשים, מתהפך לנחמה, בגלל שאנחנו לא עוזבים אף פעם את התפילה, ואנחנו דורשים ומבקשים תמיד את הקב"ה, אנחנו תמיד מחפשים, שזה ענין 'חופש' כנ"ל, ועי"ז הקב"ה מתקרב אלינו, וזו ה"נחמה כפולה".

"וָאֶתְחַנַּן אֶל ה'" זה הענין של **"מתנת חינם"**, לבקש תמיד בתור מתנת חינם; משה רבינו, אדון כל הנביאים, מבקש במתנת חינם, כי הוא יודע שהכל הוא מתנת חינם, א"כ ק"ו בן בנו של ק"ו שעלינו לבקש כך!

בתפילת שמו"ע, בברכה הראשונה מתוך י"ב האמצעיות, מבקשים: **אתה 'חונן' לאדם דעת, 'חננו' מאיתך חכמה בינה ודעת, בא"י 'חונן' הדעת** – לשון של **'חנון'** מוזכר כאן, שזה ענין של **מתנת חינם**, כי אין עוד מתנת חינם כמו "חכמה בינה ודעת", שאדם יזכה למעט דעת, שזה אושר החיים, וכפי שמסביר רבינו (ליקו"מ ח"א סי' ד) ש'דעת' היינו לדעת שהן מה שטוב והן מה שנראה כלא טוב, הכל הוא אחדות אחת! הכל הכי טוב! זו נקראת דעת אמיתית, חיבור בין חסד לדין, ואת זה יכולים לקבל רק במתנת חינם, לא שאומר "אני אשלם על זה"... כי איך תשלם ובמה תשלם...

וכך אנחנו מתחילים את תפילת שמו"ע – היינו את הברכות האמצעיות [שאר הברכות הן שבחו של מקום והודאה, אבל י"ב האמצעיות (יחד עם ברכת 'ולמלשינים אל תהי תקוה' י"ג ברכות הן) כך מתחילות], שמבקשים בתור מתנת חינם, ואומרים

להקב"ה: "**חננו מאתך**" – '**מאתך**' זה מקום מאד מאד גבוה, וכמובא בסידור על מה שמזכירים בתפילת מנחה של שבת קודש: "**כי** '**מאתך**' **היא מנוחתם**", '**מאתך**' אותיות **מאת כ**', כ"ף מרמז על כ'תר, על המקום הכי גבוה, משם בא כל ה"מתנת חינם" הללו, מהמקום הכי גבוה!

וכשאדם זוכה לזה – מתגלה שה**ג' דפורענותא**, שלושת השבועות הראשונות שהיו פורענות ו"בין המצרים", עכשיו מתהפך לטובה, שמכירים שהכל מהקב"ה כדי לקרב אותנו, שנזכה להרגיש את ה**שבע דנחמתא**, שאנחנו מתנחמים מכל המידות שלנו, מחפשים להיות אנשים טובים – לעצמנו, בביתנו, במקום מכרינו, להשתמש עם כל המידות כמו שצריך.

הזכרנו לעיל את תורה צ"ט, ובין כך דיברנו מכמה עניינים, אך לא נכנסנו עדיין לדברי רבינו בתורה זו, ונסיים בנקודה היוצאת מהתורה הנפלאה הזאת: רבינו אומר שם, שכשאדם רוצה להיכנס לכל הדברים הגדולים שדיברנו עכשיו, זה לא בא מיד, שאדם מיד מרגיש חיות בתפילה שלו, בלימוד התורה שלו, בקיום המצוות, לפעמים אדם חושב "אולי לא שומעים אותי, לא צריכים אותי"...

אומר רבינו בפירוש: "**וְאֶתְחַנַּן אֶל ה' תָּמִיד, בֵּין בִּדְבֵקוּת, בֵּין שֶׁלֹּא בִּדְבֵקוּת**"; אדם יגיד: "אני מתפלל כשאני ארגיש במוח, בשמחה, ברצון, יש לי התעוררות – אני מתפלל, אבל אם אני מרגיש קר, חושך לי, ואני עצוב, ושורים בי כל מיני מידות לא כ"כ נעימות, אין לי חשק להתפלל...

[רבינו אמנם מדבר פה מתפילה, אבל מוהרא"ש תמיד היה אומר שאותו ענין הוא בכל ענייני עבודת ה' – לימוד תורה, קיום מצוות, הכל! (רבינו תופס זאת על ענין התפילה, כי הרי מלביש זאת בפסוק הראשון של פרשתנו העוסק בענין של תפילה)].

אדם צריך לדעת, שעליו להתפלל אל הקב"ה בין בדביקות ובין שלא בדביקות, אל תסתכל מה אתה מרגיש! וזה בדיוק האמור לעיל, שהם"מ הוא ערמומי מאד, הוא בא לאדם ומסיתו: "התפללת כבר מספיק, לא פעלת, לא תפעל"... כל מיני מחשבות שונות, זה נקרא "לא בדביקות", כי אדם שמרגיש דביקות ורגש בתפילה, לא צריכים לעורר אותו, לא אכפת לו שום דבר... רבינו

אומר, שלפעמים אדם צריך לקשור את עצמו שלא תצא נשמתו ותפרח ממנו... יש שיחה בחיי מוהר"ן, שרבינו אמר שאדם צריך להגיע לדביקות כזאת עד שיצעק: **רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תְּרַחֵם עָלַי, אֲנִי לְגַמְרֵי יוֹצֵא מֵהַכֵּלִים...** אדם שאוחז בדביקות כזאת – זה כבר ענין אחר, אבל הבעיה היא שבאים לאדם כל מיני מחשבות: "אולי לא צריכים אותי, אין לי שום דביקות, בקושי אני אוחז את הסידור ואומר את המילים, וכשאני רוצה להתבודד, אני הולך באיזה מקום ומתבודד, ואין לי אף מילה להוציא מהפה שלי"... כזאת קרירות שמשם מפילה את האדם לחלישות הדעת.

אומר רבינו: **צריכים להתפלל בין בדביקות ובין שלא בדביקות** – אל תסתכל על זה! תגיד את המילים! תקום בבוקר, אל תוותר על ביאתך לבית הכנסת, אל תאמר "אני לא במצב–רוח עכשיו"... חם ושלום! קמת 'על צד שמאל'? מרגיש קר? לך לבית הכנסת – יועיל לך מקודם לקפוץ למקוה, ותלך לבית הכנסת, תלביש טלית ותפילין, תפתח את הסידור, ותתחיל להגיד את המילים: "מַה", "טֹבוּ", "אֲהָלֶיךָ", "יַעֲקֹב", בקרירות... בלי שום התלהבות...

למה?

אומר רבינו: כי יבוא זמן – בקרוב או ברחוק – שכן תזכה לדביקות [איננו יודעים מתי תבוא הישועה, אבל יבוא זמן כזה, סוף כל סוף יגיע זמן שתזכה להרגיש הארה בתפילה], ואז זה יעשה 'טרעמפ' לכל אותן התפילות וכל מה שעשית לא בדביקות, הכל יעלה יחד עם זו התפילה בדביקות!

משל לרכבת ארוכה מאד, קרונות רבים יש לרכבות המחוברים זה לזה, אך ממתינים כולם לקטר, כי רק בו יש את כל המנוע וכו', ומיד כשמחברים את הקרונות אל הקטר – הכל נוסע יחדיו; יכול להיות רכבת ארוכה של 100 קרונות, אך הכל עומד דומם ללא שום תזוזה, אבל מיד כשמגיע הראשון ואליו מחברים את כולם – כולם נוסעים!

אומר רבינו, שאותו דבר קורה בתפילה, הרי עוד תגיע ה"תשובה מאהבה", אתה עוד תזכה לאהבת ה', ומה יהיה? כל העוונות יתהפכו לזכויות, היינו כל התפילות שהתפללת בקרירות ובחלישות הדעת וכו', הכל עכשיו עולה, והנה יש מספר רב כ"כ של תפילות שלא חשבת שכך קיים... מהיכן הגיעו כל התפילות האלו...

חשבתי שזה מזמן נשכח בתהום... אבל כולם חיכו שבמתנת חינם נפתח לך הלב, נפתח לך השכל, והנה הכל עולה לנחת רוח אל הקב"ה, ופעלת ישועה!

זה הסוד שמגלה רבינו בתורה צ"ט זו, וזה סוד "נחמה כפולה", "נחמה" בעלמא היינו כמו ששמים 'פלסטר' על מכה ואומרים לך שזה עוד יתרפא... אבל הרי כאב לי כ"כ, והרגשתי יסורים ממש... ולכן יש את ה"נחמה כפולה", שזה כתרופה הגומרת לאדם להיות כ"כ רענן, חדש וטרי, ממש כמו בריה חדשה, דיקא בגלל שעברת דברים כ"כ קשים, עכשיו נתנו לך כאלו תרופות עד שתרגיש כמו בריה חדשה, עד שתגיד שהיה כדאי...

וכמו שאומר הנביא (ישעיהו יב, א): **"וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדְךָ ה' כִּי אָנַפְתָּ בִּי יָשֹׁב אַפְּךָ וּתְנַחֲמֵנִי"** – קיבלתי נחמה כזאת עד שמתקיים **"אוֹדְךָ ה' כִּי אָנַפְתָּ בִּי"** – שאדם יתן תודה והודאה להקב"ה שהיו לו את הדברים הקשים הללו, כי עתה קיבלת את הנחמה הכפולה הזאת, שזה הסוד של **"נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי"**, וזה הענין של **"וָאֶתְחַנַּן אֶל ה'"** – שמבקשים מתנת חינם.

לכן, גישה אחרת יש לנו לעניין של **'חופש'** ו**'בין הזמנים'**, שזה זמן שאדם יכול להגיע ל**חופש** האמיתי – **"חפשי** מן המצוות", **לחפש** בגנזיא דמלכא – באוצרות של המלך, ולהגיע למעלה מן הזמן, דביקות בהקב"ה, ואושר החיים.

הקב"ה יעזור לנו, שנזכה באמת בימים אלו לנחמה כפולה, נחמה אמיתית, ויתהפך כל מה שהיה – לששון ושמחה, ונזכה בקרוב לראות בגאולה השלימה!

זכות הדפסת והפצת הגיליון

לעילוי נשמת האישה הכשרה הצדקת
חינקא חיה באבא בת רבי אברהם דוב ע"ה, ולע"נ הרה"ח ר'
בנימין ביניש בן ר' יחזקאל שרגא נ"י

להצלחת בנימין בן אהרן נ"י וכל משפחתו ולהצלחת כל
התורמים והעוסקים במלאכת הקודש שיחיו.

ולרפואתם המהירה של
נתן יחזקאל שרגא בן חינקא חיה באבא נ"י
הילד ישי בן סילקא יעל נ"י
ולרפואת צוריאל בן סגולה סיגלית נ"י
נעמי מרים בת חוה תחי'
סילקא יעל בת אביבה תחי'
משה בן אירן נ"י

ולע"נ ר' שלמה חנוך חרש ז"ל בן ר' ישראל משה, האשה
ליאת שרה בת מרדכי ע"ה, ר' יעקב דוד בן אברהם ז"ל,
מרת איטה בת הירש, האישה הכשרה מרת חנה בילא בת
ברוך ע"ה. ולעילוי נשמת הדסה שולמית בת יצחק מנחם
שיבלט"א. לע"נ אליעזר שלמה ז"ל בן בנימין שיבלחט"א.
לע"נ אהרן בן שלמה ז"ל, לע"נ הילד יהונתן ז"ל בן אושרה
דינה תחי'

.

ניתן לקבל מידי שבוע במייל את הגליון "אשי ישראל" בכתובת
3070817gm@gmail.com
להצטרפות לרשימה התפוצה

לתרומת עבור העלון לרפואה הצלחה
וכדו' ניתן לפנות לטלפון: 052-7691732

כנסו לאתר 'ברסלב שלי' breslevsheli.co.il

הודפס 'בדפוס מוהרא"ש'